



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

20. De diuersitate Doctorum erga legum obedi[n]tiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De diuersitate Doctorum erga legum obedientiam.

CAPVT XX.

TRia sunt, in quibus Doctores discordant erga obedientiam legum humanarum. In cuius gratiam noranda est distinctio.

Leges humanæ se habent in duplici differentia.

Quædam sunt purè præceptiuæ, quæ aliquid faciendum iubent, vel faciendum prohibent.

Quædam sunt pœnales, quibus pœna infligenda transgressoribus statuitur. Sunt ergo leges Ecclesiasticæ & ciuiles etiam purè præceptiuæ, & utræq; pœnales: & in his tribus est difficultas.

Circa leges Ecclesiasticas, Nauarr. cap. 23. summa, num. 48. & sequentibus; dicit, quod generaliter, quoties in lege Ecclesiastica ponitur verbum exprimens præceptum, aut prohibitionem aut necessitatem, obligat ad mortale; vt, cum dicitur, præcipimus, inhihemus, oportet, debet, & similia. Ratio huius Doctoris est, quia hoc est declaratum iam à Papa, & cum legislator explicat intentionem suam, vt diximus, tenendum est, legem obligare secundum intentionem talem. Quod autem Papa declarauerit, hoc probat ex Clem. xiiii. de verb. signif. vbi Clemens Tertius fratribus S. Francisci perentibus, an omnia, quæ in eorum regula erant, ad mortale obligarent, an nulla, præter tria vota respondit, aliqua obligare, pura, quæ sunt per verbum præceptiuum data, alia vero non. Dicit secundo Nauarr. quod, cum non habetur verbum tale, sed dicitur, declaramus, ordinamus, vel est loquutio per modum imperatiui, id est, fiat hoc, vel illud, tunc non obligat ad mortale, quia non est declarata intentio legislatoris. Probat ex S. Thom. 2. 2. q. 186. ar. 9, qui ita dicere videtur. Contra primum dictum tenet Caiet. ver. præceptum, vbi dicit, quod quamuis lex verba talia contineat, adhuc non obligat ad mortale, nisi sit materia alicuius momenti. Si enim Decalogi præcepta ex leuitate materiæ obligant ad solum veniale, multo magis præcepta humana. Et ego ita credo: nec argumentum Nauarr. valet: nam Pontifex ille supposebat materiæ grauitatem. Erant enim diuina consilia, quæ monachis tantæ religionis

sunt

sunt res magni momenti. Alterum etiam dictum Nauarr. eodem modo est intelligendum: cum enim res quæ declaratur, grauis est, obligat ad mortale: nec refert illo modo loqui: nam in similibus locutionibus includitur verbum præceptiuum. Nec Sanctus Thomas ira vniuersaliter loquitur, vt dicit Nauarrus.

Circa leges humanas ciuiles est secunda difficultas. Idem Nauarr. tenet, quòd nulla illarum obligat ad mortale, quamuis sit verbum præceptiuum, nisi res quæ præcipitur, sit alio iure diuino vel naturali præcepta: tunc enim obligat, sed ratione iuris præcedentis; vt, lex, quæ prohibet adulteria, obligat ad mortale, sed ratione iuris naturalis, alias non. Ratio eius est; quia non constat, neque est expressa intentio legislatoris volentis obligare ad mortale. Contrarium tenet Soto lib. 1. de iustitia, qu. 6. ar. 4. vbi probat leges humanas obligare ad mortale: nec requirit illam explicationem intentionis: immò dum non constat intentio, quòd noluit legislator obligare ad mortale, tenendum est obligare: intellige cum res est grauis: cum enim leuis est, vt, quòd ciues non induantur serico, vel non habeant tales, vel tales vestes, non esset peccatum mortale aliter facere. Ita ego credo, nam eo ipso, quòd aliquid graue præcipitur, includitur intentio obligandi ad mortale in legibus, nisi contrarium exprimat: immò legislator forsitan non meminit, nec aduertit quicquam de intentione mortalis, vel venialis, sed solum vult obligare. Quanta autem sit obligatio, relinquatur grauitati materiae, quæ præcipitur.

Circa leges pœnales, tam ciuiles, quam Ecclesiasticas, est tertia inter Doctores difficultas. Aliqui enim volunt eas ad nullam obligare culpam, nisi res ipsa alias ex se esset mala, absque tali lege; ita habet præfatus Nauarr. & Casto lib. 1. de lege pœnali, cap. 9. & videtur idem tenere Caiet. verb. præceptum. Tamen contrarium tenet Soto lib. 1. de iust. qu. 6. ar. 5. Sylu. ver. inobedientia. §. vlt. vbi reprehendit distinctionem Henrici, quòd libet. 3. q. 22. & ver. præceptum. §. 3. Idem enim tenet Armill. ver. præceptum, §. 6. Dicunt isti, quòd obligant tales leges ad culpam, & statuunt regulam. Quando in lege humana ponitur grauis & notabilis pœna, vt pœna capitis, aut amissio omnium bonorum, aut perpetui exilij, obligat ad mortale: quando verò pœna non est tam grauis, non obligat, nisi ad veniale: quòd intellige, supposita grauitate

materiae, quae in lege iusta est coniuncta cum gravitate poenae. Ego ita puto dicendum cum istis: est enim communis sententia; & in rebus dubijs non debet homo exponere se periculo peccandi, agendo contra tales leges: videntur enim istae exprimere maiorem intentionem obligandi ipsorum legislatorum, cum non solum praecipiant, verum poenas infligant transgressori. Poenam autem nullus tenetur solvere ante condemnationem, quamvis aliqui putent contrarium: sed opposita sententia communissima & vera est. Vnum autem est argumentum contra istos forte: nam cap. fin. de celebratione Missae praecipitur, ne Latinus in Occidentali Ecclesia consecret in fermentato pane, alias priuatur officio & beneficio. Illa lex est poenalis, & secundum hos non obligat ad mortale; & nullus profecto auderet dicere non esse mortale peccatum, scienter consecrare in fermentato. Lex ergo poenalis obligat. Haec sunt, in quibus non est tanta Doctorum concordia circa obedientiam legibus exhibendam. Tutior pars tamen tenenda est: nam, si leges humanae, & poenales praesertim, non obligant ad culpam, multa fient mala contra bonum commune, nec id affirmare est Doctoris, sed principis, aut alicuius Concilij. Simus ergo in communi sententia.

De obedientia clericorum ad Episcopum, & filiorum ad patres.

CAPUT XXI.

ERga obedientiam clericorum ad Episcopos aliquot sunt dicta notanda.

Primum est, clerici in his, quae ad statum proprium clericalem pertinent, tenentur suis Episcopis obedire, & absque rationabili causa nolentes obedire in re graui praecipit Episcoporum mortaliter peccant, vt tenet Sylu. verb. obedientia §. 7. & Angel. ibid. nu. 9. Si ergo Episcopus praecipit clerico, vt talis vestitu vtatur propter modestiam, vt taliter se gerat erga cultum diuinum, tenetur obedire.

Secundum est, laici etiam tenentur obedire Episcopis, in his, quae ad salutem ipsorum spirituales pertinent. Ita habent Innoc. & Panor. cap. veniens, extr. de sent. excomm. In his ergo quae ad factorum susceptionem, & praecipit Ecclesia-

lico.